

Paksi László

Fiatal kutatók az anyanyelvi nevelés korszerűsítéséért

A Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központja adott otthont 2009. április 8-tól 10-ig a XXIX. OTDK Tantárgypedagógiai és Oktatástechnológiai Szekciójának. A szekció keretei között 14 tagozaton közel 100 hallgató ismertethette eddigi kutatási eredményeit. Az anyanyelv-pedagógiai tagozaton hat pályamunka bemutatására került sor. A benyújtott dolgozatokat korábban két-két elismert szakember bírálta, akik a kutatásokon alapuló beszámolókat alkalmasnak ítélték arra, hogy az OTDK nyilvánossága elé kerüljenek. Az előadásokat április 9-én délelőtt hallgathattuk meg a Savaria Egyetemi Központ Természettudományi és Műszaki Karának épületében.

Az ismertetett pályamunkák kivétel nélkül az anyanyelv-pedagógia, az iskolában folyó anyanyelvi nevelés megújítását tűzték ki célul. A bemutatott fejlesztések sikerrel alkalmazhatók az anyanyelvi órákon, eredményesebbé téve a pedagógusok munkáját. Reméljük, hogy a pályamunkák eredményei a szélesebb szakmai közvélemény figyelmét is felkeltik, és hamarosan részei lesznek a mindennapi pedagógiai praxisnak.

Messel Emese, a Kecskeméti Főiskola már végzett hallgatója (témavezető: Fehér Éva mestertanár) *Az aktív szókincs fejlesztési lehetősége az alsó tagozatban, személyre szabott csoportmunkával* című előadásában különböző tanulási képességű gyerekek aktív szókincsének változását vizsgálta. A vizsgálat során egy – Meixner Ildikó által kidolgozott – teszt segítségével mérte fel a gyerekek aktív szókincsét, majd 12 órás személyre szabott fejlesztési tervet dolgozott ki. A foglalkozássorozatot lezárásaként végzett, újabb vizsgálat eredményei igazolták a differenciált tanulásszervezés fontosságát a gyengébb fejlettségű tanulók esetében.

1. kép
Messel Emese előadása

Az *anyanyelvi hallásértés és fejlesztésének lehetőségei* című előadásában az ELTE-ről érkező Szántó Anna (témavezető: Raácz Judit főiskolai tanár) a beszédértés mechanizmusán túl a hallás utáni szövegértés fejlesztésének lehetőségeit vizsgálta. A PISA-mérésekben felszínre került problémák – a gyerekek nem értik a szöveges feladatokat, nem ismerik fel az összefüggéseket, nem tudják kiemelni egy szöveg lényeges elemeit – gyökereit kereste. Vizsgálatai kimutatták, hogy az ép intellektusú, tipikus fejlődésű első osztályos tanulók jelentős hányada beszédmegértési problémákkal küzd, és ez kihat a teljes tanulási folyamatra. A hallásértés

fejlesztése így különösen fontos, tantárgyközi feladat, amelyre az oktatáspolitikai irányítóinak figyelmét is fel kell hívni.

2. kép
Szántó Anna előadása

Az ugyancsak az ELTE-ről érkező Gonda Zsuzsa (témavezető: Antalné Szabó Ágnes egyetemi docens) előadásában – *Egy új anyanyelv-pedagógiai paradigma az IKT tükrében* – egy még kevésbé kutatott anyanyelv-pedagógiai terület lehetőségeire irányította a figyelmet. A papíralapú és az elektronikus kézikönyvek használatára és az anyanyelv-tanulás folyamatában betöltött szerepükre vonatkozó, 720 fős reprezentatív mintán végzett empirikus kutatás meggyőzően bizonyította, hogy az információs és kommunikációs technológiák újfajta szemléletet követelnek a pedagógusoktól. A nyomtatott kézikönyvek tanulási folyamatban betöltött helyét egyre inkább átveszik az elektronikus úton elérhető kiadványok, amelyeket a diákok – egyszerűbb alkalmazásuk miatt – szívesebben használnak akár otthon is. Az előadásban a kutatás bemutatása mellett helyet kaptak a szerző fejlesztései, mondanivalóját papíralapú és interaktív táblás szótárhasználati gyakorlatokkal színesítette.

3. kép
Gonda Zsuzsa előadása

A művészeti és az anyanyelvi nevelés integrációjának néhány lehetősége címmel Suhajda Emese (témavezető: Raátz Judit főiskolai tanár) az anyanyelvi nevelés szaktárgyi – elsősorban a művészettörténeti és a rajz – órákon való megjelenésének lehetőségeit kívánta feltárni. Az ELTE hallgatója a két terület integrálására

feladatlapokat készített, amelyek mind a művészeti, mind az anyanyelvi órákon jól alkalmazhatók. Segítségükkel a motiváció mellett könnyebben elérhető az alkotó személyiség fejlesztése is. A szerző kiemelte, hogy célja nem egy integratív program kidolgozása, sokkal inkább a nézőpontváltás, a lehetőségek minél szélesebb körű kiaknázása volt.

4. kép
Suhajda Emese előadása

A Kecskeméti Főiskoláról érkező Szeitz Kata és Szabó Mátyás (témavezető: Janurik Tamás főiskolai tanár és Smuta Attila főiskolai docens) *Multidiszciplináris eszközök alkalmazása egy helyesírási probléma feldolgozásában* című előadásában a hagyományos írásmód egyik sarkalatos pontjának, az *ly*-nak a tanítási nehézségeiről számolt be, majd bemutatták saját „módszerüket”. Iskolai gyakorlatuk során az *ly*-os szavakat versbe szedték, sőt a tanulás megkönnyítése érdekében dallamot is szereztek hozzájuk. Összefoglalásként tájékoztatást adtak munkájuk eredményességéről, kiemelték a zene transzferhatásának jelentőségét az anyanyelvi nevelésben. Előadásukat videofelvétellel zárták, amelyen bepillanthattunk egy alsó tagozatos nyelvtanórába, ahol a gyerekek az előadók által szerzett dallal ismerkedtek meg.

5. kép
Szeitz Kata és Szabó Mátyás előadása

Izgalmas témát választott a Szent István Egyetem hallgatója, Kató Diána Eszter (témavezető: Szabóné Balogh Ágota főiskolai tanársegéd), aki a *Szövegértés fejlesztésének lehetősége számítógép segítségével* címmel ismertette kutatási eredményeit. Célja, hogy a szövegértési kompetencia fejlesztését számítógépes környezetbe helyezve bemutassa, hogy informatikai eszközök segítségével a digitális és az anyanyelvi

kompetenciák egyaránt fejleszthetők. Ezeken belül olyan részképességek fejlesztésére alkalmas ez az új tanulási környezet, mint a problémamegoldó képesség, a logikus gondolkodás, a kreativitás, a helyzetfelismerés, a memória vagy a figyelem. Eredményeinek ismertetéséből kiderült, hogy a számítógép nemcsak motiváló, hanem fejlesztő eszközként is megjelenhet az anyanyelvi órákon.

6. kép
Kató Diána Eszter előadása

A tizenöt perces színvonalas előadásokat öt-öt perc vita követte, amelynek során az előadók magabiztosan érveltek eredményeik és következtetéseik mellett, valamint szakmailag kielégítően válaszoltak a zsűri és a hallgatóság által feltett kérdésekre. A háromfős szakmai zsűri – Guttmann Miklós főiskolai tanár (NYME SEK), Bíró Zsanett szakvezető tanár (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium) és Paksi László PhD-hallgató (PE) – érdeklődéssel hallgatta a kutatási eredmények bemutatását, és egybehangzóan fogalmazta meg, hogy az ismertetett kutatások ténylegesen hozzájárulhatnak az anyanyelvi nevelés megújításához. Tehetik ezt annak ellenére, hogy az ifjú kutatók többségében kis létszámú mintát vizsgáltak, kutatásaik, valamint azok módszerei esetenként újra- és továbbgondolhatók.

7. kép
*Az anyanyelv-pedagógiai tagozat zsűrije
Guttmann Miklós, Paksi László, Bíró Zsanett*

Guttmann Miklós zárszavában hangsúlyozta, hogy a konferenciának mindenki nyertese, a résztvevő hallgatóktól egészen a szakmai közvéleményig. A zsűrinek azonban megadott szempontok alapján értékelnie kellett az elhangzott előadásokat. Rövid egyeztetést követően a zsűri egybehangzó döntése alapján – a dolgozatokra kapott pontszámokat is összesítve – Gonda Zsuzsa nyerte meg az anyanyelv-pedagógiai tagozaton folyó versengést. A tagozat második helyét Szeitz Kata és Szabó Mátyás szerezte meg. A díjazottak számának korábbi maximalizálása miatt a zsűri nem adhatott ki több helyezést, illetve nem oszthatta meg a helyezéseket

sem. Ennek ellenére nyugodtan kijelenthetjük, hogy az előadók mindegyike megérdemelt volna valamilyen helyezést vagy különdíjat.

A diákköri konferencia szervezőinek köszönhetően a verseny estéjén lehetőség nyílt a hallgatók és a zsűri közötti szakmai beszélgetésre is. A zsűritagok segítő szándékkal megfogalmazott észrevételei jó kiindulást jelentettek a szakmai beszélgetéshez, amely az elérhetőségek kölcsönös cseréjével ért véget. A kötetlen beszélgetések lehetőséget teremtettek arra is, hogy a hallgatók, a felkészítőik és a zsűri tagjai jobban megismerjék egymást, új ismeretségek, esetleg barátságok születhessenek.

Az előadások ismeretében joggal bízhatunk abban, hogy a felsőoktatási intézményekben folyó anyanyelv-pedagógiai képzés eredményeként olyan szaktanárok kerülnek a közoktatásba, akik nemcsak szemlélői, hanem alakítói is lesznek az anyanyelvi nevelésnek. A megismert kutató-fejlesztő munkát végző tanárjelöltek a pedagógiai praxis és a kutatói gyakorlat egyesítésével jelentős szerepet vállalhatnak a következő generációk anyanyelvi nevelésének korszerűsítésében. Reméljük, két év múlva hasonló színvonalú előadásokat hallhatunk az OTDK keretei között, és addig is tovább folytatódik a munka az egyes főiskolákhoz és egyetemekhez kapcsolódó szakmai műhelyekben.

Paksi, László: Young researchers for the modernization of first-language education

Az írás szerzőjéről

Paksi László
Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország
paksilaci[kukac]gmail.com